

Megjelent az Erdészettudományi Közlemények 6. kötete

EK Erdészettudományi Közlemények Alapítva 2011-ben

Az Erdészeti Lapok decemberi számát éppen csak pár nappal megelőzve megjelent az Erdészettudományi Közlemények 6. kötete. Az eddigiektől eltérően, a teljes kötet két egybefűzött számból áll.

Az első számban (7 tanulmány) túlnyomó részben a klímaváltozással kapcsolatos írások kaptak helyet, míg a másodikban nyolc közleményből álló, változatos ízelítőt kap az olvasó az erdészeti tudományok széles spektrumából. Mindkét szám tartalomjegyzékét, illetve öt kiválasztott írás rövid összefoglalóját az alábbiakban adjuk közre.

A racionalizálás és a költséghatékonyság jegyében (a pontosabb okokat talán nem is kell részletezni) azonban változtatnunk kellett a lap megjelenési példányszámában, illetve a terjesztés módjában. Az eddigi gyakorlat (minimum 4000 kinyomtatott példány, postázás az Országos Erdészeti Egyesület minden egyes tagjának) ugyanis súlyos terheket ró a lap kiadóra, az Erdészeti Tudományos Intézetre és az Erdőmérnöki Karra. Ettől a kötettől kezdve az Erdészettudományi Közleményeket, az Országos Erdészeti Egyesület segítségével, a helyi csoportok bevonásával igyekezünk eljuttatni a szakmai/tudományos eredmények iránt érdeklődő és fogékony szakközönséghez. Fontos hangsúlyoznunk, hogy a közleményekben eddig megjelent, és a jövőben megjelenő minden tanulmány teljes terjedelmében elérhető és le is tölthető a www.erdtudkoz.hu webhelyről. Ezt a honlapot már csak azért is érdemes felkeresni és használni, mert nemcsak az Erdészettudományi Közleményekben közölt írások, hanem az általuk hivatkozott forrásmunkák egy része is elérhető lesz egyetlen kattintással. Így az Erdészettudományi Közlemények honlapja elektronikus szakkönyvtár funkcióját is betöltheti.

Az EL szerkesztőbizottságával egyetértésben célul tűztük, hogy az érdeklődésre számot tartó tanulmányok rövidített, némileg átformált változatát az Erdészeti Lapokban is megjelentetjük. Bízunk benne, hogy ezzel is segíthetjük az érdeklődés felkeltését, illetve fenntartását néhány fontos szakmai téma iránt.

Dr. Csóka György és Dr. Lakatos Ferenc

Tartalomjegyzék

6. évfolyam, 1. szám:

Mátyás Csaba és Kramer Koen: Az erdei génkészletek szerepe a klímaváltozáshoz alkalmazkodó gazdálkodásban 7–16. o.

Illés Gábor, Fonyó Tamás, Pásztor László, Bakacsi Zsófia, Laborczi Annamária, Szatmári Gábor és Szabó József: Az Agrárklíma 2 projekt eredményei: Magyarország digitális talajtípus térképének előállítására 17–24. o.

Illés Gábor és Fonyó Tamás: A klímaváltozás fatermésre gyakorolt várható hatásának becslése az AGRATÉR projektben 25–34. o.

Garamszegi Balázs és Kern Zoltán: Hazai bükkösök körlep-növekedésének trendjei a változó klíma tükrében 35–44. o.

Janik Gergely, Hirka Anikó, Koltay András, Juhász János és Csóka György: 50 év biotikus kárai a magyar bükkösökben 45–60. o.

Führer Ernő, Edelényi Márton, Jagodics Anikó, Jereb László, Horváth László, Kern Zoltán, Möring Andrea, Szabados Ildikó és Pödör Zoltán: Az időjárás hatása egy időskorú bükkös évenkénti körlep-növekedésére 61–78. o.

Konkoly-Gyuró Éva és Balázs Pál: Erdőborítás-változás a Kárpát-medence térségében a 19. század közepétől napjainkig 79–97. o.

6. évfolyam, 2. szám:

Ónodi Gábor: Az idegenhonos, illetve inváziós fajok élőhelyformáló hatásai 101–113. o.

Silnicki Ádám, Zagyvai Gergely és Bartha Dénes: Összehasonlító vizsgálatok a magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* Vahl subsp. *danubialis* Pouzar) és a magas kőris (*Fraxinus excelsior* L.) vegetatív szervein 115–125. o.

Molnár Dénes, Barton Iván, Czimber Kornél, Bazsó Tamás és Frank Norbert: Faállomány-szerkezeti kutatások a Rothemlékerdőben 127–136. o.

Baltazar Tivadar, Varga Ildikó és Pejchal Miloš: A fehér fagyöngy (*Viscum album* L.) elterjedésének vizsgálata a csehországi lednicei kastélypark területén a gazdafajok elhelyezkedése alapján 137–150. o.

Horváth Bálint: A Soproni-hegyvidék gyertyános-kocsánytalan tölgyes erdőiben előforduló éjszakai nagylepkek állatföldrajzi jellemzői 151–159. o.

Jánoska Ferenc, Kemenszky Péter, Farkas Attila, Varju József és Horváth Zsolt: Műfészek-predációs vizsgálatok egy erősen mozaikos somogyi élőhelyen 161–173. o.

Hámori Dániel: Antropogén fészkelőhelyeken költő kuvik (*Athene noctua*) (*Scopoli*, 1769) konzervációbiológiai lehetőségei a Felső-Kiskunságban 175–187. o.

Varga Zoltán és Farkas Attila: A borz (*Meles meles* L.) táplálkozásának vizsgálata Komárom-Esztergom megye területén 189–197. o.

Az Acta Silvatica & Lignaria Hungarica 12. kötetében (1–2. szám) megjelent tanulmányok címei és kivonatai 199–204. o.

Néhány rövid összefoglaló

Illés Gábor, Fonyó Tamás, Pásztor László, Bakacsi Zsófia, Laborczi Annamária, Szatmári Gábor és Szabó József:

Az Agrárklíma 2 projekt eredményei: Magyarország digitális talajtípus térképének előállítása

Az Agrárklíma 2 projekt keretében szükség volt mind az erdő-, mind a mezőgazdaság szemléletének megfelelő egységes és országos lefedettségű termőhelyi adatbázis létrehozására. Ennek érdekében az erdészeti és mezőgazdasági termőhelyi adatbázisok egyesítésével, valamint a digitális talajtérképezési módszerekhez szükséges környezeti segédváltozókat tartalmazó adatrétegek felhasználásával talajtérképek szerkesztési munkáiba kezdtünk. A munka eredményeként létrehoztuk Magyarországon új, digitális talaj-

térképének első változatát, amely 1 hektáros felbontásban nyújt tájékoztatást a talajtakaróról. A térkép validációjának eredménye alapján megállapítható, hogy az új talajtérkép generálisan 70%-os megbízhatósággal reprezentálja Magyarország talajait. A módszerben rejlő fejlesztések kihasználásával szeretnénk ezt az értéket a közeljövőben 80% fölé emelni.

◆◆◆

Garamszegi Balázs és Kern Zoltán:

Hazai bükkösök körlep-növekedésének trendjei a változó klíma tükrében

Tanulmányunkban egy dunántúli és két északi-középhegységi mintaterület négy különböző korú bükkös állományából származó, reprezentatív mintafákon vizsgáltuk a körlep-növedékek sok évtizedes adatsorát. A vizsgált bükkösök kortól és élőhelytől függetlenül a növekedés lassulását, sőt az esetek többségében növedécsökkenést mutattak az elmúlt 30-40 év során. Bár a jelenség köthető a klimatikus viszonyok kedvezőtlen irányú változásához, a növekedés és a vizsgált aszályindexek (pár)évtizedes trendjei között egyértelmű lineáris kapcsolat nem állapítható meg.

◆◆◆

Konkoly-Gyuró Éva és Balázs Pál:

Erdőborítás-változás a Kárpát-medence térségében a 19. század közepétől napjainkig

A területhasználat és a felszínborítás történeti vizsgálata révén az ember tájalakító hatását követhetjük nyomon. A NASA *Felszínborítás- és tájhasználat-változás tudományos programja* által támogatott projekt keretében *A Kárpát-medence*

felszínborítás-változása az elmúlt 200 évben címet viselő kutatás során történeti térképekre és a jelenkori CLC adatbázisokra támaszkodva állítottuk elő a közel 350 000 km²-es mintaterület történeti felszínborítási adatbázisát. A változáselemzés során négy idősíkot vetettünk össze a 19. század közepétől napjainkig. Jelen tanulmányban a térinformatikai és statisztikai módszerekkel végzett történeti felszínborítás elemzésének eredményeiből az erdőborításra vonatkozó információkat adjuk közre. Bemutatjuk a teljes vizsgált terület és azon belül a domborzat alapján elkülönített tájtypusok jellemző vonásait és átalakulási trendjeit.

◆◆◆

Ónodi Gábor:

Az idegenhonos, illetve inváziós fafajok élőhelyformáló hatásai

Az inváziós növényfajok terjedése és élőhely-átalakító hatásai világszerte jelentős környezeti problémát okoznak. A hazánkban inváziósnak tekintett fafajok, mint például a kései meggy, nyugati ostorfa, keskenylevelű ezüstfa, fehér akác, mirigyes bálványfa, zöld juhar és amerikai kőris az adott fás élőhely fajkészletét, architektúráját jelentősen átformálhatják. Az őshonos fafajokhoz képest általában kevesebb fogyasztójuk van. Általuk meghonosodhatnak azonban őshonos fogyasztóik is, amelyek szintén invázióssá válhatnak. Egyes adventív fafajokat a korhasztó gombák is nehezebben kolonizálnak, így kevésbé diverz mikrohabitatok alakulhatnak ki rajtuk, amely befolyásolhatja a rajtuk megtelepedő életközösségek diverzitását. Az élőhelyek átformálódását további antropogén hatások is segíthetik, mint például a talaj-előkészítés, fakitermelés, folyószabályozás. A globális klímaváltozás során tendenciaszerűen változó, melegedő, szárazodó éghajlat jelentősen befolyásolhatja úgy az őshonos, mint a tájidegen fajok elterjedését, előfordulási mintázatait. Az életközösségek átformálódása sok esetben olyan mértékű, hogy az adott élőhely már nem nyerheti vissza természetes állapotát, illetve a rekonstrukció túlságosan forrás- és munkai igényes lenne.

◆◆◆

Varga Zoltán és Farkas Attila:

A borz (*Meles meles* L.) táplálkozásának vizsgálata Komárom-Esztergom megye területén

A 2009/2010. vadászati évben 77 borzot (*Meles meles*) gyűjtöttünk be Komárom-Esztergom megye területéről. Az egyedek egy részét vadászati eszközökkel ejtettük el, a minta 41,5%-át a közúton elgázolt és begyűjtött példányok adták. A mintapéldányok táplálkozását a gyomortartalom analízisével vizsgáltuk. A begyűjtés, helyszínelés időpontja alapján élőhelytypusok, valamint évszakok szerint elkülönítve értékeltük az eredményeket. Vizsgáltuk a borzok gyomrában talált táplálékmaradványok relatív előfordulási gyakoriságát és a táplálékdiverzitását. A vizsgálattal az apróvad fajok borz étrendjében való előfordulási gyakoriságát, illetve az egyes élőhelyek és évszakok közti táplálkozásbeli különbségeket szándékoztuk kimutatni. A vizsgálataink igazolták, hogy a megyében élő borzpopuláció táplálkozása az élőhelyek és évszakok tekintetében szignifikánsan különbözik. Ugyanakkor apróvad fajokat a vizsgálati terület borzállományának étrendjében nem sikerült kimutatni. Megállapítottuk, hogy a vizsgálati területen a borz generalista táplálkozási stratégiát követő faj, időszakos, csak bizonyos élőhelyekre jellemző, specialista táplálkozási szokásokkal. 🍄

